

Prof. dr. sc. Anto Bajo i Irena Klemenčić

Naknade za prijevoz u cestovnom prometu

---

1. Uvod

Članak donosi prikaz obveznika plaćanja, svote i pripadnost naknada što ih se plaća za provođenje ispita o stručnoj osposobljenosti za obavljanje djelatnosti javnoga cestovnog prijevoza te naknada za izdavanje potvrde o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozila te za stranu dozvolu i trošak postupka raspodjele stranih dozvola.

Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (NN 82/13) utvrđuje uvjete i način obavljanja djelatnosti prijevoza putnika i tereta u unutarnjemu cestovnom prometu, agencijske i djelatnosti obavljanja kolodvorskih usluga, prijevoz za vlastite potrebe te ovlasti nadležnih tijela. Zakon, međunarodni ugovori i propisi Europske unije potanko uređuju djelatnosti prijevoza putnika i tereta te prijevoz za vlastite potrebe u međunarodnom cestovnom prometu.

2. Stručna osposobljenost vozača

Zakon također određuje uvjete za obavljanje djelatnosti i stručnu osposobljenost vozača. Vozači državljani članica EU-a i trećih država zaposleni u tvrtkama s poslovnim nastanom u nekoj članici EU-a te obavljaju cestovni prijevoz u Republici Hrvatskoj, moraju steći početnu kvalifikaciju. Vozači se moraju redovito osposobljavati za stjecanje vozačke dozvole kategorija C1, C1E, C ili CE te kategorija D1, D1E, D ili DE. Vozači takšija i oni koji obavljaju javni prijevoz putnika vozilima za koja je nužna vozačka dozvola kategorije B moraju steći početnu kvalifikaciju, jednako kao vozači koji obavljaju prijevoz tereta i putnika za vlastite potrebe te upravljaju vozilima za koja je nužna vozačka dozvola kategorija C1, C1E, C ili CE, D1, D1E, D ili DE.

Početne kvalifikacije stječe se provjerom znanja, odnosno teoretskoga i praktičnog dijela ispita. Nakon položena ispita izdaje se svjedodžbu o stručnoj osposobljenosti o početnim kvalifikacijama.

Ubrzano stjecanje početnih kvalifikacija obuhvaća pohađanje tečaja i provjeru znanja. Nakon položena ispita izdaje se SSO o ubrzanima početnim kvalifikacijama. Početne kvalifikacije iznimno se stječe i u sustavu srednjoškolskog obrazovanja za zanimanje vozač te drugim vrstama obrazovanja ili osposobljavanja.

Povremena izobrazba vozača sastoji se od obuke kakva osobama sa SSO o početnim kvalifikacijama (ili vozačima oslobođenima obveze stjecanja početne kvalifikacije) osigurava dopunu znanja za njihov rad. Po završetku obuke, vozačima se izdaje svjedodžbu.

Pravilnik (NN 73/14) propisuje način i postupak provođenja ispita o stručnoj osposobljenosti, način vođenja evidencije o položenom ispitu te visinu naknade za polaganje ispita. Ispit provode HOK i HGK. Ispit se polaže pred povjerenstvom što ga osniva ministar pomorstva, prometa i infrastrukture, na prijedlog komora. Radi polaganja ispita kandidat mora uplatiti naknadu 1.500,00 kn, na poseban račun u komorama. Pri ponavljanju ispita kandidat uplaćuje jednaku svotu. Novčana sredstva naknade rabi se za pokriće materijalnih troškova nastalih u vezi s polaganjem ispita i isplatom naknade članovima povjerenstva, što određuju predsjednici povjerenstava.

3. Posebni uvjeti za vozila

Vozila za obavljanje djelatnost cestovnog prijevoza i prijevoza za vlastite potrebe moraju ispunjavati posebne uvjete u pogledu izgleda, uređaja i opreme.

Pravilnik (NN 31/14) utvrđuje posebne uvjete za vozila što obavljaju javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe. Radi se o osobnim automobilima namijenjenima za taksi-prijevoz, osobni za *shuttle*-prijevoz, povremen prijevoz, poseban linijski prijevoz, autobus, teretni automobil, skup vozila i priključna vozila kakva mogu vući autobusi i teretni automobili.

Potvrdu o ispunjavanju posebnih uvjeta izdaje stanica za tehnički pregled vozila pri redovnom tehničkom pregledu vozila. Za nova se vozila potvrdu izdaje pri prvom preventivskom pregledu. Za izdavanje potvrde stanica za tehnički pregled naplaćuje naknadu u visini što je utvrđuje Centar za vozila Hrvatske kao ovlaštena stručna organizacija. Suglasnost na visinu naknade daje ministar pomorstva, prometa i infrastrukture. Odluka (NN 198/03) utvrđuje visinu naknada za pregled vozila radi izdavanja potvrde o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe.

Tablica 1. Visina naknada za pregled vozila radi izdavanja potvrde o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe (u kunama)

	Vrsta vozila	Naknada u kn
1.	Osobni automobil (taksi)	51,64
2.	Autobus	60,66
3.	Teretni automobil	32,79
4.	Priključno vozilo	32,79

Izvor: Odluka o visini naknada za pregled vozila radi izdavanja potvrde o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe (NN 198/03)

Prihode od naknada raspoređuje se jednako kao prihode na temelju propisa o sigurnosti prometa na cestama što se odnose na redovan tehnički pregled. Prema Pravilniku o normativima rada i jedinstvenim elementima vrednovanja rezultata rada u stanicama za tehnički pregled vozila¹, prihod stanica od obavljenih usluga tehničkog pregleda i registra-

¹ <http://www.cvh.hr/propisi-i-upute/pravilnici/zakon-o-sigurnosti-prometa-na-cestama/pravilnik-o-normativima-rada-i-jedinstvenim-elementima-vrednovanja-rezultata-rada-u-stanicama-za-tehnicki-pregled-vozila/>

cije (te drugih poslova što ih se obavlja u stanicama) upotrebljuje se namjenski. Prihod od ispunjavanja posebnih uvjeta namijenjen je za amortizaciju i dobit od objekta, uređaja, opreme i inventara, za održavanje objekta, uređaja, opreme i inventara, za energente i komunalije, telefon, tiskanice, poštarinu i slične troškove, plaće djelatnika te za Centar za vozila Hrvatske, HAK i prometnu prevenciju. Potvrdu se izdaje odvojeno za osobni automobil, autobus, teretni automobil i priključno vozilo, a potvrdu o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozilo izdaje se prijevozniku, odnosno pravnoj ili fizičkoj osobi – obrtniku koja obavlja prijevoz za vlastite potrebe na temelju računa o kupnji vozila, ugovora o leasing-zakupi vozila ili prometne dozvole.

4. Licencije

Pravna ili fizička osoba-obrtnik smije obavljati djelatnost javnoga cestovnog prijevoza putnika ili tereta u unutarnjemu cestovnom prometu, ako je upisana u sudski, odnosno obrtni registar i posjeduje licenciju za unutarnji prijevoz kakvu izdaje ured državne uprave u županiji, odnosno upravno tijelo Grada Zagreba za poslove prometa.

Licenciju se izdaje za unutarnji cestovni prijevoz tereta i putnika i auto-taksi prijevoz.

Licencija nije nužna za prijevoz pošte kao javne usluge, prijevoz oštećenih ili vozila u kvaru, prijevoz osoba i tereta za vlastite ili osobne potrebe, prijevoz vozilima namijenjenima službama javne sigurnosti, obrane, zaštite od prirodnih i drugih nepogoda, potrebama državnih tijela, medicinskih i humanitarnih prijevoza i prijevoza specijalnim vozilima te prijevoz tereta vozilima ili skupom vozila, kad im najveća dopuštena masa ne premašuje 3500 kg.

Licenciju za unutarnji prijevoz može dobiti fizička osoba-obrtnik ili pravna osoba dobra ugleda i financijske sposobnosti koja ispunjava uvjet stručne osposobljenosti te je vlasnik najmanje jednoga registriranog motornog vozila za pojedine vrste prijevoza, ili ima pravo na uporabu tog vozila na osnovi ugovora o zakupu ili leasingu.

Pravna ili fizička osoba smije obavljati djelatnost međunarodnog javnoga cestovnog prijevoza putnika ili tereta ako je upisana u sudski, odnosno obrtni registar i ima licenciju Zajednice, izdanu sukladno Uredbi (EZ-a) br. 1071/2009, Uredbi (EZ-a) br. 1072/2009 i Uredbi (EZ-a) br. 1073/2009.

5. Prijevoz putnika

Prijevoz putnika u unutarnjemu cestovnom prometu obavlja se kao javni linijski, poseban linijski, *shuttle*, povremen, auto-taksi te kao poseban oblik prijevoza. Javni linijski prijevoz putnika može se obavljati kao putnički, ekspresni ili izravan linijski prijevoz na međuzupanijskim i županijskim linijama te kao lokalni linijski prijevoz putnika. Javni linijski prijevoz putnika može se obavljati samo autobusima. Javni linijski prijevoz putnika na međuzupanijskim i županijskim linijama obavlja se temeljem dozvole na rok važenja do pet godina. Dozvola nije prenosiva i može je uporabiti samo prijevoznik kojemu je izdana.

Ministar pravilnikom propisuje obrazac dozvole i visinu naknade za izdavanje dozvole, no pravilnik još nije donesen. Naknada za izdavanje dozvole prihod je državnog proračuna, odnosno proračuna županije. Nadležno tijelo županije, iznimno, može odlučiti da se županijski linijski prijevoz putnika na njezinu području obavlja na temelju koncesije na rok najmanje sedam godina.

Ministarstvo izdaje dozvolu za međuzupanijski linijski prijevoz putnika. Upravno tijelo županije nadležno za poslove prometa izdaje dozvolu za županijski linijski prijevoz

putnika. Dozvole se izdaje na zahtjev prijevoznika, a zahtjev za obnovu dozvole podnosi se izdavatelju dozvole, najkasnije tri mjeseca prije isteka roka važenja.

Prijevoznik je obavezan usluge obavljati za sve korisnike pod jednakima tehničkim i drugim uvjetima te najkasnije u roku 30 dana nakon izdavanja dozvole početi obavljati prijevoz na odobrenoj liniji. U tome roku mora osigurati sve tehničke preduvjete te donijeti cjenik, obavljati javni linijski prijevoz putnika te jednaku cijenu i na jednak način primijeniti na sve korisnike autobusne linije. Vozne karte smije se prodavati samo za linije za koje je izdana dozvola, sukladno voznom redu i cjeniku.

6. Prijevoz tereta

Prijevoz tereta u unutarnjemu i međunarodnom cestovnom prometu obavlja se kao javni prijevoz i kao prijevoz za vlastite potrebe. Javni prijevoz tereta obavlja se uz naknadu, pri čemu se relaciju, cijenu i druge prijevozne uvjete određuje ugovorom prijevoznika i naručitelja prijevoza.

Međunarodni prijevoz tereta obavlja se temeljem dozvole za međunarodni prijevoz tereta (ako međunarodni ugovor ne određuje da se prijevoz obavlja bez dozvole). Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture utvrđuje i razmjenjuje nužan broj dozvola za jednu godinu, s nadležnim tijelima drugih država. Dozvole za prijevoz tereta u međunarodnom cestovnom prometu tereta dijeli se na kritične i nekritične². Raspodjelu stranih dozvola domaćim prijevoznicima obavlja Ministarstvo putem komora, osim kritičnih dozvola raspodjelu kojih obavlja Ministarstvo.

Osnovna su mjerila za raspodjelu stranih dozvola:

- broj vozila registriranih za prijevoz u međunarodnom cestovnom prometu (za što prijevoznik ima važeće preslike licencijske) i kvaliteta voznog parka prema tehničkim zahtjevima razvrstanim u EURO 0, EURO 1, EURO 2, EURO 3, EURO 4, EURO 5 i EURO 6),
- broj zaposlenih vozača,
- broj ispravno uporabljanih i važećih dozvola (u određenom razdoblju),
- visina godišnjeg prometa po vozilu te
- broj izrečenih kaznenih mjera sukladno Zakonu.

Prijevoznik plaća naknadu za stranu dozvolu i naknadu za troškove postupka raspodjele tih dozvola. Naknada je prihod državnog proračuna, a naknada za troškove postupka raspodjele dozvola prihod je komora. Strane dozvole može dobiti domaći prijevoznik, ako ima licencijsku Zajednice i ako je pravodobno izdavatelju podnio zahtjev za dodjelu dozvola. Prijevoznik može dobivene strane dozvole uporabiti samo za vozila za koja ima licencijsku Zajednice. Ta dozvola mora biti u vozilu u cijelome razdoblju obavljanja međunarodnog prijevoza. Prijevoznik mora uporabiti dozvolu sukladno njezinoj namjeni i ne smije je ustupiti drugome prijevozniku. Strani prijevoznik može obavljati prijevoz tereta u/iz Hrvatske ako ima dozvolu Ministarstva za prijevoz tereta (bez dozvole ako to određuje međunarodni ugovor).

² *Kritična dozvola* omogućuje pristup i obavljanje prijevoza tereta u državi (temeljem praćenja uporabe dozvola) u određenom razdoblju, ako se utvrdi da je broj razmijenjenih dozvola manji od iskazanih potreba za prijevozom. Temeljem *nekritičnih dozvola* moguć je pristup i obavljanje prijevoza tereta, ako broj udovoljava potrebama domaćih prijevoznika.

Pravilnik (NN 20/14) utvrđuje visinu naknade za stranu dozvolu i za trošak postupka raspodjele strane dozvole što plaća prijevoznik. Naknada je za uporabu dozvole CEMT³, što vrijedi na području Austrije, ali ne i Italije, 250,00 kn mjesečno, dok se naknadu za dozvolu CEMT što vrijedi na području Italije, a ne vrijedi u Austriji, plaća 150,00 kn mjesečno. Naknada za uporabu dozvole CEMT kakva ne vrijedi ni u Austriji ni u Italiji stoji 125,00 kn mjesečno. Naknada je za uporabu dnevnika putovanja 100,00 kn, i nju se uplaćuje jednokratno do ispunjenja dnevnika. Naknadu za uporabu pojedinačne dozvole plaća se pet kuna jednako kao za trošak postupka raspodjele pojedinačne dozvole.

Inspekcija cestovnog prometa i cesta stranom prijevozniku može izdati (uz plaćanje upravne pristojbe) posebnu dozvolu za obavljanje bilateralnog ili tranzitnog prijevoza tereta. Dozvolu se izdaje ako RH nema zaključen ugovor o međunarodnom prijevozu s državom u kojoj je strano vozilo registrirano, ili s tom državom nema razmijenjene dozvole.

7. Zaključak

Zakon o prijevozu u cestovnom prometu propisuje uvjete za obavljanje te vrste prijevoza. Uvjeti se odnose na kvalifikacije, stručnu osposobljenost vozača te posebne uvjete što ih moraju ispuniti vozila, licencije potrebne za izdavanje odobrenja za prijevoz, vrste i način obavljanja prijevoza putnika te prijevoza tereta. Naknade se plaća za polaganje ispita o stručnoj osposobljenosti za obavljanje djelatnosti javnog cestovnog prijevoza, za pregled vozila radi izdavanja potvrde o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe, za izdavanje dozvole za obavljanje linijskog prijevoza putnika te naknadu za stranu dozvolu i naknadu za troškove postupka raspodjele stranih dozvola.

Literatura

Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (NN 82/13)

Pravilnik o ispitu o stručnoj osposobljenosti za obavljanje djelatnosti javnog cestovnog prijevoza (NN 73/14)

Pravilnik o posebnim uvjetima za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe (NN 31/14)

Odluka o visini naknada za pregled vozila radi izdavanja potvrde o ispunjavanju posebnih uvjeta za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe (NN 198/03)

Pravilnik o visini naknade za stranu dozvolu i visini naknade za trošak postupka raspodjele strane dozvole (NN 20/14)

Pravilnik o normativima rada i jedinstvenim elementima vrednovanja rezultata rada u stanicama za tehnički pregled vozila (dostupno na: <http://www.cvh.hr/propisi-i-upute/pravilnici/zakon-o-sigurnosti-prometa-na-cestama/pravilnik-o-normativima-rada-i-jedinstvenim-elementima-vrednovanja-rezultata-rada-u-stanicama-za-tehnicki-pregled-vozila/>).

³ CEMT je multilateralna dozvola Europske konferencije ministara za promet, na temelju koje je dopušteno obavljati međunarodni prijevoz tereta u državama članicama *International Transport Forum* – ITF-a ili u provozu preko državnog područja jedne ili više država članica CEMT-a vozilima registriranim u jednoj od članica CEMT-a. Na temelju te dozvole dopušteno je obavljati neograničen broj vožnja u određenom razdoblju (godina, mjesec), a opremljena je pripadajućim dnevnikom putovanja.